

## Skydd för geografisk information (SOU 2013:51)

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 24 oktober 2013 erhållit rubricerat ärende för yttrande. Med anledning härav vill SGU framföra följande:

### Ärendet

På uppdrag av Regeringen har en utredning sett över lagen (1993:1742) om skydd för landskapsinformation och förordningen (1993:1745) om skydd för landskapsinformation. I uppdraget har ingått att särskilt analysera och ta ställning till om lagens definition av landskapsinformation är ändamålsenlig och om det finns behov av att utsträcka eller inskränka lagens tillämpningsområde. Utredaren ska ha som utgångspunkt att landskapsinformation som är känslig ur sekretessynpunkt fortfarande ska skyddas. Utredaren ska även ta ställning till vilken eller vilka myndigheter som ska ansvara för tillståndshandlingen och utarbeta förslag till den författningsreglering som bedöms nödvändig.

Utredningen lägger i sitt betänkande Skydd för geografisk information (SOU 2013:51) fram förslag till en moderniserad lagstiftning som ersättning för den nu gällande.

SGU har varit delaktig i utredningen. Avdelningschefen vid SGU Anna Åberg förordnades som expert i utredningen.

### SGUs bedömning

#### Allmänt

En utgångspunkt för utredningen har varit att landskapsinformation som är känslig ur sekretessynpunkt fortfarande ska skyddas. Det har därmed inte legat i utredningens uppdrag att väga den långsiktiga nyttan för Sveriges försvar av att sekretessbelägga sjögeografisk information mot den skada förfarandet åsamkar samhället i övrigt. SGU anser att exempel på detta synsätt kan skönjas när det gäller planering och miljöövervakning av landets kustvatten där de områden där behoven av planering, skydd och övervakning är störst i mycket tycks sammanfalla med sådana områden som bedöms vara skyddsvärda ur försvarssynpunkt. En annan

aspekt med bäring på lagstiftningen i fråga och som utredningen också tar upp är den nuvarande snabba utvecklingen av t.ex. satellitburna mätsystem. Det kan ifrågasättas om den föreslagna lagstiftningen på sikt förmår hindra intressenter att skaffa sig den information de anser sig behöva. Till utvecklingen av satellitburna mätsystem bör läggas den nu mycket snabba utvecklingen av autonoma undervattensfarkoster och av mätsystem anpassade till dessa.

### *Sjömätning*

I utredningen omdefinieras begreppet "sjömätning" och ges följande definition: "Registrering på ett beständigt sätt av geografisk information i ett visst vattenområde eller en viss sträcka av ett vattenområde". Vidare ersätts begreppet "landskapsinformation" med begreppet "geografisk information" som ges definitionen: "Lägesbestämd information om förhållanden på och under markytan samt på och under sjö- och havsbotten". Sammantaget innebär denna begreppsförändring att sjömätningstillstånd kommer att krävas för all den sedimentprovtagning och bottenfotografering som nu utförs i forsknings-sammanhang av universiteten och för den havs- och vattenmiljöövervakning som vattenvårdsförbund, länsstyrelser, kommuner, Svenska miljöinstitutet, vattenmyndigheter och andra berörda myndigheter utför. Detta utgör en betydande skärpning jämfört med nu tillämpad praxis.

SGU bedömer att detta skärpta tillståndskrav i kombination med motsvarande behov av spridning av miljöinformation starkt menligt påverkar Sveriges möjligheter att uppnå en god miljöstatus i havs- och kustvatten i enlighet med EU:s vatten- och havsmiljödirektiv. Det är också så, trots att den samlade mängden observationer är stor, att avstånden mellan dem är sådant att en sammanhängande modell av havsbotten med användbar upplösning knappast kan åstadkommas. SGU anser på basis av ovanstående att datainsamling genom sedimentprovtagning samt registrering av havsbotten med kamera eller videokamera i punkter eller längs kortare sträckor inte ska ingå i begreppet sjömätning och därmed inte kräva sjömätningstillstånd.

I utredningen föreslås det nya begreppet: "Sjömätning som är av ringa omfattning". Sjömätning av ringa omfattning ska få bedrivas utan tillstånd, detta som en anpassning till dagens förhållanden. Som exempel på sjömätning av ringa omfattning nämns mätning som utförs av en fysisk person för personligt bruk eller åt närmaste familje- och vänskretsen och som saknar kommersiellt syfte. Vidare framgår av utredningen att sjömätning med utrustning som normalt brukas vid sjöfart, fiske eller för fritidsändamål inte ska vara tillståndspliktig.

SGU anser att utredningens förslag om att undanta sjömätning av ringa omfattning samt sjömätning som utförs med utrustning för sjöfarts-, fiske- och fritidsändamål är bra och en nödvändig anpassning till de tekniska förutsättningar som råder idag.

### *Spridning*

I utredningen föreslås också att i en kommande lagstiftning ska tillstånd till spridning ta utgångspunkt i begreppet geografisk information, som nämns i föregående stycke, och avse ”sammanställning av geografisk information”. Detta innebär att punktvis insamlade registerdata omfattas av definitionen vilket får än högre betydelse för spridningen av informationen. Det är, bland annat i samband med miljöövervakning, av stor vikt att alla berörda kan ta del av informationen.

SGU anser därför att tillstånd inte ska krävas för att sprida information insamlad genom sedimentprovtagning eller registrering av havsbotten med kamera eller videokamera i punkter eller längs kortare sträckor.

### *Ansvar för tillståndshanteringen*

I utredningen föreslås en förenkling av dagens lagstadgade tillståndshantering. Liksom tidigare ska Försvarmakten, Sjöfartsverket och Sveriges geologiska undersökning behålla lagstödet för att utföra sjömätningar. Sjöfartsverket ska ges ansvar att pröva tillståndsansökningar för sjömätning liksom bibehålla verkets ansvar för frågor om tillstånd till spridning av sammanställningar av geografisk information avseende Sveriges sjöterritorium. SGU anser att denna ordning är bra och tillstyrker förslaget att behålla rådande ordning.

Försvarmakten, Kustbevakningen, Lantmäteriet, Sjöfartsverket, Sveriges geologiska undersökning, Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut, Rikspolisstyrelsen och polismyndigheterna ges tillstånd att utföra fotografering eller liknande registreringar från luftfartyg. Frågor i övrigt om tillstånd till fotografering eller liknande registreringar från luftfartyg föreslås prövas av Försvarmakten och frågor om spridning av sådan information av Lantmäteriet. I utredningen föreslås även att det tillstånd till att upprätta databaser över geografisk information som krävs enligt den nuvarande lagstiftningen ska tas bort och därmed inte föras över till den nya lagstiftningen. SGU instämmer med utredningens förslag även i dessa delar och tillstyrker de föreslagna förändringarna.

### *Undantag*

I utredningen föreslås att Sjöfartsverket i den kommande lagstiftningen ska ges möjlighet att meddela föreskrifter om undantag från kravet på sjömätningstillstånd. SGU har inget att invända mot detta förslag.

I utredningen föreslås också då det gäller spridning av geografisk information avseende Sveriges sjöterritorium att de undantag avseende krav på spridningstillstånd som finns i den nuvarande lagstiftningen: kartor i skala 1:100 000 och mindre skalor samt kartor som framställts före år 1900 ska tas bort och ersättas med en möjlighet

för Sjöfartsverket att meddela föreskrifter om undantag. I utredningen förs åsikten fram att det, då det gäller digital vektorbaserad information, är olämpligt att knyta ett tillstånd till en bestämd kartskala. Enligt utredningen är upplösning ett bättre mått än bestämd kartskala. SGU delar inte uppfattningen som framförs i utredningen i denna del utan anser att undantagen bör finnas kvar i lagstiftningen.

När det kommer till att göra avvägningar mellan Försvarmaktens behov av att skydda viss geografisk information och samhällets behov i övrigt av samma information anser SGU att denna typ av avvägningar är av politisk art, och inte en fråga för en enskild myndighet att hantera.

SGU vill också påpeka att 9 § LiL specificerar att tillstånd krävs för spridning av kartor i större skala än 1:100 000. Detta måste innebära att spridning av kartor i skalan 1:100 000 och mindre skalor inte kräver tillstånd. Utredningen refererar på flera ställen till bestämmelsen med innebörden att tillståndsbefrielsen endast avser kartor i mindre skalor än 1:100 000. SGU anser att detta bör justeras.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Lena Söderberg.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även säkerhetschefen Tor Söderlund, l.e statsgeolog Anders Elhammer, avdelningschefen Anna Åberg och juristen Fredrik Bäck, den senare föredragande, deltagit.

Lena Söderberg

Fredrik Bäck